

Criminal Investigation Police Strategies in the Crime Detection Process

Ebrahim Davoodi Dehaghani¹, Mohammad Hemmati Javanmard²

Abstract

Background and Aim: Constant changes in the environment and the emergence of new ways of achieving organizational goals, have created the need for organizations that have a dynamic structure with strong competitors and challenges, to think about developing strategies appropriate to the environment. The present study seeks to determine the current position of the CID police according to the internal and external environment and to determine and formulate strategies of the CID police in the criminalization process.

Method: The present study is applied in terms of purpose and qualitative in terms of method. Participants in this study were senior and middle managers from all over the country and had experience in police-related knowledge. Sixteen of them were purposefully selected and their opinions were collected by forming two focus groups. Participants are asked to determine the score and rank for the identified factors; Factors that scored lower were eliminated. SWOT analysis technique was also used to intersect internal and external factors and extract strategies. The validity of the research was assessed and confirmed by presenting the results to relevant experts and the opinions of the focus groups.

Results: Fourteen strategies were obtained by intersecting strengths and weaknesses with threats and opportunities. Findings of the study show that the intelligence police are mild in a competitive position according to experts and need to use their strengths to avoid threats.

Conclusion: Based on the research findings, strength-threat strategies include "reforming laws through interaction with the legislative and judicial system, creating special structures for investigating cybercrime, using information analysis to deal with organized and gang crime, and completing effect banks." Fingerprints are more important among policing strategies in the crime detection process.

Keywords: Criminal Investigation Police, Strategy, Crime detection, Police Command, SWOT Analysis.

1. Assistant Professor, Department of Strategic Management and Future Research, Amin Police University. Tehran Iran. (Corresponding author). Email: ebrahim.davoodi@apu.ac.ir

2. PhD Student in Criminology. Amin Police University. Tehran Iran. Email: hem22281361@gmail.com

راهبردهای پلیس آگاهی در فرایند جرم‌یابی

ابراهیم داودی دهاقانی^۱، محمد همتی جوانمرد^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۲/۲۷

چکیده

زمینه و هدف: تغییرات مداوم محیط و پیدایش شیوه‌های جدید نیل به اهداف سازمانی، این نیاز را برای سازمان‌هایی که ساختاری پویا با رقیبانی قدرتمند و چالشی دارند، ایجاد کرده که به فکر تدوین راهبردهای متناسب با محیط باشند. پژوهش حاضر به دنبال تعیین موقعیت حال حاضر پلیس آگاهی با توجه به محیط داخلی و خارجی و تعیین و تدوین راهبردهای پلیس آگاهی در فرایند جرم‌یابی است.

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، کیفی است. مشارکت‌کنندگان در این تحقیق، مدیران عالی و میانی از سراسر کشور و دارای سابقه کاری مرتبط با پلیس آگاهی بودند که به صورت هدفمند، ۱۶ نفر از آن‌ها انتخاب و نظرات آن‌ها با تشکیل دو گروه کانونی جمع‌آوری شد. از مشارکت‌کنندگان خواسته شده نسبت به تعیین امتیاز و رتبه برای عوامل شناسایی شده اقدام کنند؛ عواملی که امتیاز کمتری کسب کردند، حذف شد. همچنین از تکنیک تحلیل SWOT برای تقاطع عوامل داخلی و خارجی و استخراج راهبردها استفاده شد. اعتبار پژوهش از طریق ارائه نتایج به کارشناسان مرتبط و نظرات گروه‌های کانونی ارزیابی و تأیید شد.

یافته‌ها: تعداد ۱۴ راهبرد از تقاطع نقاط قوت و ضعف با نقاط تهدید و فرصت به دست آمد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد پلیس آگاهی با توجه به نظرات کارشناسان در موقعیت رقابتی خفیف بوده و لازم است با احتراز از تهدیدات از نقاط قوت استفاده کند.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های پژوهش، راهبردهای قوت - تهدید شامل «اصلاح قوانین از طریق تعامل با نظام قانون گذاری و قضایی، ایجاد ساختارهای ویژه رسیدگی به جرائم فضای مجازی، بهره‌گیری از تحلیل‌های اطلاعاتی برای مقابله با جرائم سازمان‌یافته و بانددی و تکمیل بانک‌های اثر انگشت و چهره» در بین راهبردهای پلیس آگاهی در فرایند جرم‌یابی، اهمیت بیشتری دارند.

کلیدواژه‌ها: پلیس آگاهی، راهبرد، جرم‌یابی، فرماندهی انتظامی، تحلیل سوات.

استاد: داودی دهاقانی، ابراهیم؛ همتی جوانمرد، محمد؛ (۱۴۰۱). راهبردهای پلیس آگاهی در فرایند جرم‌یابی، ۱۷

(۲)، صص ۶۳-۴۱

۱. استادیار گروه مدیریت راهبردی و آینده‌پژوهی، دانشگاه علوم انتظامی امین. تهران، ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه:

ebrahim.davoodi@apu.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری جرم‌یابی. دانشگاه علوم انتظامی امین. تهران، ایران. رایانامه: hem22281361@gmail.com

مقدمه

فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و به تبع آن پلیس آگاهی، وظیفه مهم تأمین نظم و امنیت را در کشور بر عهده دارد. این سازمان از یک سو با محیطی پیچیده مواجه است و از سویی دیگر وسعت خدماتی که ارائه می‌دهد در کمتر سازمانی یافت می‌شود؛ بنابراین، هر حرکت و تصمیمی در این فرماندهی ممکن است شرایط جمع‌کثیری از جامعه را تغییر، بهبود و یا دچار مشکل کند. پس لازم است هر راهبرد و حرکتی با دید باز و با شناخت عوامل درونی و بیرونی و تعاملات سازمانی صورت گیرد (بشارت‌نیا، ۱۳۸۹، ۱۲۰).

در سال ۱۳۷۰ با اجرای طرح ادغام نیروهای انتظامی، اداره کل آگاهی تحت تابعیت معاونت تحقیقات و کشف جرائم تشکیل و مسئولیت رهبری، برنامه‌ریزی، نظارت و یاری‌رسانی در موارد مورد نیاز به نواحی را عهده‌دار شد. در سال ۱۳۸۰ به موجب تغییراتی که در ساختار معاونت به وجود آمد، معاونت تحقیقات و کشف جرائم به «معاونت آگاهی» تغییر نام داد و اداره کل آگاهی نیز به سه اداره کل «مبارزه با جرائم جنایی و مبارزه با جرائم خاص و رایانه‌ای» تبدیل شد و اداره کل مبارزه با قاچاق کالا هم با تغییر نام و با عنوان «اداره کل مبارزه با جرائم اقتصادی» به این معاونت ملحق شد. پس از گذشت چند سال و انجام تغییر و تحولات صورت گرفته در سال ۱۳۸۵ معاونت آگاهی به پلیس آگاهی تغییر نام داد و رده‌های متعددی به عنوان زیرمجموعه‌های آن تشکیل شد که بخشی به امور اداری، بعضی به پشتیبانی عملیات و برخی دیگر در راستای انجام امور مأموریتی - عملیاتی گام برمی‌دارند (پایگاه اطلاع‌رسانی پلیس آگاهی). از سال ۱۳۹۸، پلیس امنیت اقتصادی با ادغام اداره‌های جرائم اقتصادی و مبارزه با قاچاق کالا و ارز از پلیس آگاهی جدا و به صورت مستقل راه‌اندازی شد. پلیس گمرک نیز از زیرمجموعه‌های این پلیس است که در مبادی ورود و خروج کالا به کشور حضور دارد. طبق رسالت سازمانی اعلام شده، پلیس آگاهی تخصصی‌ترین پلیس جرم‌یابی است که در راستای کشف جرائم جنایی، سرقت، جعل و کلاهبرداری با بهره‌گیری از سرمایه‌های انسانی شایسته، فناوری‌های نوین و مدیریت اطلاعاتی از طریق

حفظ و بررسی آثار و دلایل جرم، شناسایی، تعقیب، دستگیری، کنترل مجرمان و خنثی‌سازی جرائم، به‌منظور ارتقای امنیت عمومی و آرامش روانی شهروندان در سراسر کشور در راستای اثبات کارآمدی نظام جمهوری اسلامی ایران تلاش می‌کند.

پلیس آگاهی یکی از سازمان‌هایی است که به‌طور گسترده، درگیر واقعیت‌هایی اجتماعی موجود در جامعه است و با توجه به اهمیت و نقشی که این واقعیت‌ها در افزایش یا کاهش امنیت اجتماعی مردم دارند (بیابانی، ۱۳۹۲، ۲)، در سند چشم‌انداز، پلیس آگاهی در افق ۱۴۰۴ سازمانی است ارزشی، هوشمند، حرفه‌ای، پاسخ‌گو، قانون‌مدار، مقتدر، مشارکت‌جو، چابک، علمی، مجهز به فناوری روز و پلیس ممتاز کشف جرم در آسیا. پلیس آگاهی سازمانی انسان‌محور و دانش‌محور است و کارکنان را مهم‌ترین سرمایه خود دانسته و تلاش می‌کند آن‌ها را تا بالاترین سطح شایستگی و دانش ارتقا دهد. هدف اصلی این پژوهش، تعیین موقعیت حاضر پلیس آگاهی با توجه به تحلیل محیط داخلی و خارجی و ارائه راهبردهای متناظر با آن است؛ بنابراین، پرسش اصلی پژوهش حاضر این است که راهبردهای پلیس آگاهی در فرایند جرم‌یابی کدام‌اند؟ با توجه به تحولات شتابان در دنیای امروز و تأثیر آن بر محیط داخلی و خارجی نیاز است که در فاصله‌های زمانی کوتاه‌تری راهبردها تدوین شود و این تحقیق قصد دارد با شناخت و تحلیل محیط داخلی و خارجی حاضر راهبردهایی به مدیران جرم‌یابی پیشنهاد دهد.

پیشینه و مبانی نظری

در بررسی پیشینه پژوهش حاضر به پژوهش‌های زیر اشاره می‌شود. اسماعیلی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی از نوع کاربردی - توسعه‌ای با عنوان «نظام جرم‌یابی پلیس با رویکرد اطلاعات محور» در بخش کیفی از نظرات ۳۰ کارشناس و خبره حوزه جرم‌یابی استفاده و مدلی در زمینه نظام جرم‌یابی طراحی کرده‌اند و در بخش کمی، مدل را با نمونه آماری ۲۰۸ نفره از کارشناسان و کارآگاهان پلیس ارزیابی کرده‌اند. الگوی جرم‌یابی با ابعاد قانون (با ضریب اهمیت ۹۰٪)، بُعد مدیریت (با ضریب اهمیت ۹۵٪)، بُعد علمی - آزمایشگاهی (با ضریب اهمیت ۹۵٪) و بُعد حرفه‌ای (با ضریب اهمیت

۹۱٪) و چهارده مؤلفه تابعه است. در بُعد مدیریتی به مؤلفه‌های برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت، نظارت، نیروی انسانی، فن آوری و تجهیزات، اطلاعات، تدارکات و پشتیبانی و رفتار سازمانی اشاره کرده و سایر اقدامات مربوط به جرم‌یابی پلیس را مورد بررسی قرار داده و نتیجه گرفته‌اند ابعاد فوق و مؤلفه‌ها و شاخص‌های شناسایی شده، هم‌راستا و رابطه معناداری بین آن‌ها وجود دارد. طالبیان و کریمی (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی الگوهای جرم‌یابی» اصول و قواعد حاکم بر جرم‌یابی را احصا و تشریح و نتیجه‌گیری کرده‌اند که در حوزه جرم‌یابی در مقایسه با علوم دیگر و با وجود تنوع در فرایندهای فنی مؤثر در آن، محققان با فقدان اصول و نظریه‌های تئوریک مواجه هستند. اکنون پس از گذشت سالیان متمادی، جرم‌یابی به تازگی از نقشه راه برخوردار شده که بدون تردید با رعایت و اجرای اصول آن، کشف علمی جرم به صورتی ساختارمند و محکمه‌پسند صورت خواهد گرفت. بیابانی و روحزاده (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «رویکرد پلیس آگاهی در فرایند مقابله با جرائم آینده» روش‌های جدیدی را بررسی کرده‌اند که پلیس با آن‌ها در مورد نقش خود در جامعه می‌اندیشند و ضمن ارائه راهبرد در برابر چالش‌های پلیس در زمان حال به واکاوی بخشی از رویکرد پلیس آگاهی در مقابله با جرائم آینده می‌پردازند و نتیجه‌گیری کرده‌اند، ناکارآمدی‌ها در پلیس در درجه اول به دلیل کمبود منابع، ناکافی بودن قوانین، تغییرات ارزشی عمده یا سازمانی نیست، بلکه نبود همکاری‌ها، عامل اصلی است و پژوهشگران معتقدند با متمرکز ساختن بیشتر بخش‌های پلیسی و درعین حال، زیاد کردن اختیارات قانونی، می‌توان پلیس را مسئولیت‌پذیر و چابک کرد. بندریان (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان «ارائه الگوی تبیین ساختار تحلیلی مدیریت راهبردی در نیروی انتظامی براساس رویکرد توانمندی‌های پویا» یکی از نظریه‌های جدید مدیریت راهبردی را با عنوان «رویکرد توانمندی‌های پویا» بررسی کرده و بر مبنای آن، الگوی مدیریت راهبردی را توسعه و ارائه داده است. پژوهش او کیفی و از نظر روش، برخاسته از نظریه داده‌بنیاد است و به تبیین مفهوم راهبرد در سازمان‌های پلیسی و ارائه الگوی مدیریت راهبردی در سازمان‌های پلیسی می‌پردازد. محقق شش مقوله اصلی را توسعه داده است که عبارت‌اند از: «تعیین

حوزه‌ها و حیطة فعالیت و ارکان جهت‌ساز»، «تعیین اهداف عملکردی سازمان در تأمین امنیت اجتماعی»، «متوازن‌سازی فعالیت‌های اکتشاف و بهره‌برداری»، «یکپارچه‌سازی مسیرهای سازمانی»، «فرایندها، منابع و توانمندی‌های سازمان‌های پلیسی» و «ارائه خدمات» و نتیجه‌گیری کرده سازمان‌های پلیس با این الگو ارتقا می‌یابند. گرانا و ویندل^۱ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان «جرم و تحلیل اطلاعاتی (با رویکرد یکپارچه بی‌وقفه)» به تحلیل راهبردی جرائم پرداخته و نتیجه‌گیری کرده است که تحلیل راهبردی جرم، تجزیه و تحلیل داده‌ها به‌منظور توسعه راهبردها، سیاست‌ها و تکنیک‌ها در پیشگیری بلندمدت است. موضوعاتی که اغلب با تجزیه و تحلیل راهبردی جرائم مرتبط هستند شامل روندهای آماری بلندمدت، تحلیل‌های نقاط جرم‌خیز و مشکلاتی است که پلیس با آن در یک دوره طولانی‌مدت مواجه است. اگرچه تحلیل راهبردی جرم و جنایت اغلب با داده‌های سیستم‌های سوابق پلیس شروع می‌شود، تحلیل راهبردی معمولاً شامل جمع‌آوری داده‌های اولیه از منابع مختلف از طریق روش‌های کمی و کیفی می‌شود. پتریک^۲ (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان «مقدمه‌ای بر تحلیل کاربردی جرائم» به انواع تحلیل‌های مرتبط با پدیده‌های مجرمانه پرداخته و در بحث تحلیل راهبردی جرائم، وظیفه تحلیلگران راهبردی را بررسی روندهای جرم و جنایت دانسته است و معتقد است آن‌ها در سازمان در جهت نیل به رویکردی مبتنی بر اطلاعات محوری بایستی هدایت و به‌کارگیری شوند. او نتیجه گرفته است که اهداف اولیه تحلیل‌های راهبردی در جرم‌یابی، کمک به شناسایی و تجزیه و تحلیل مشکلات درازمدت مانند فعالیت مواد مخدر یا جرائم علیه اموال و مطالعه و ارزیابی پاسخ‌ها و رویه‌ها است که منجر به تخصیص نیروی انسانی و امکانات، ورود و یکپارچگی داده‌ها و تغییر فرایند گزارش-دهی می‌شود.

ممکن است واژه «جرم‌یابی» به‌اشتباه به‌جای پلیس علمی، جرم‌شناسی، پزشکی قانونی و... به‌کار رود، لیکن ریشه اصلی جرم‌یابی از واژه آلمانی به نام "kriminalistik"

1. Grana and Windell
2. Petherick

گرفته شده که نخستین بار، هانس گروس^۱، جرم‌شناس اتریشی، در سال ۱۸۴۷ آن را ارائه کرد (اردبیلی، ۱۳۸۵، ۵۲؛ حمیدزاده اربابی، ۱۳۹۹، ۱۵). علوم جرم‌یابی دانشی است که دربارهٔ علوم مادی در کشف جرائم و شناسایی مجرمان و اثبات جرم بحث می‌کند (نجابتی، ۱۳۹۱، ۷) و مجموعه تحقیقات مربوط به بررسی حالات جنایی است که به وسیلهٔ کارشناس امور جنایی برای روشن کردن و کشف جرم مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این علم، تحقیق دربارهٔ جرم برای جمع‌آوری مدارک، بررسی آثار مادی جرم و مطالعهٔ کیفیت جرم و شرایط آن، همه باهم، انجام می‌شود. جرم‌یابی رشته‌های مختلفی مانند پلیس علمی، انگشت‌نگاری (تشخیص هویت قضایی) و پزشکی قانونی را در برمی‌گیرد. جرم‌یابی برای توسعه و گسترش خود از نتایج مطالعات و تحقیقات جرم‌شناسی استفاده می‌کند و جرم‌شناسی برای مطالعهٔ تجسمی و توصیفی جرم و مجرم از ارزش‌های جرم‌یابی بهره می‌گیرد (نجفی توانا، ۱۳۸۹، ۲۳). جرم‌یابی همراه با جرم‌شناسی مربوط به علوم اثباتی، زیرمجموعه‌ای از علوم جنایی است. به‌طور کلی، علوم جنایی کاربرد علوم به‌عنوان ادله، برای انجام تحقیق جرم توسط نهادهای عدالت کیفری (پلیس و نظام قضایی) به‌منظور استفاده در دادگاه است (وایت^۲، ۲۰۱۰، ۱).

اگر جرم از زاویهٔ قانون مورد بررسی قرار گیرد، باید آن را در حوزهٔ دانش حقوق کیفری مورد مطالعه قرار داد؛ ولی مادامی که جرم از زاویهٔ اثباتی مطالعه می‌شود، لازم است رشته‌های علوم جرم‌یابی مثل پلیس علمی مورد توجه قرار گیرند؛ به عبارتی چنانچه پدیدهٔ مجرمانه از بُعد ماهیت و علت یا چرایی وقوع بررسی شود، عملاً جرم‌یابی صورت گرفته است؛ بنابراین، علوم جرم‌یابی مشتمل بر مجموعه‌ای از رشته‌های علمی، تخصصی و فنی است که برای کشف جرم به‌دنبال جمع‌آوری دلایل و مدارک فیزیکی و عینی، حفظ آثار جرم، تشخیص هویت بزهدکار و طرق مؤثر برای شناسایی و پیدا کردن مجرم و دستگیری وی، اثبات جرم و همچنین تفکیک جرم از غیر جرم با پیروی از اصول علمی است (طالبیان، ۱۳۹۹، ۷۱).

1. Hans Gross

2. White

یکی از مهم‌ترین اقدامات اصلی پلیس آگاهی و سایر سازمان‌های جرم‌یابی در رسیدگی به جرائم، اقدامات اطلاعاتی - فنی می‌شود که جمع‌آوری اخبار و اطلاعات از طریق منابع انسانی و فنی مخابراتی و بانک‌های اطلاعاتی درون و برون‌سازمانی در گستره این اقدامات است. اقدامات فنی مخابراتی در پلیس آگاهی به صورت یکپارچه در اداره اطلاعات جنایی پیگیری می‌شود و عبارت است از: کلیه اقدامات منجر به کسب خبر و اطلاعات از طریق محصولات استعلام‌های مخابراتی که در جهت کشف و خنثی‌سازی و پی‌جویی جرائم انجام می‌گیرد (ستوده گندمشین و عالی‌زاده، ۱۳۹۲، ۱۳۵). اقدامات فنی مخابراتی اطلاعات جنایی شامل: پرینت، استعلام سریال گوشی، استعلام سریال شارژ تلفن همراه، آنتن خواب، بررسی آنتن سوژه، متن پیامک، استعلام اسمی، شنود، بررسی بی. تی. اس.^۱ (اکبری، ۱۳۹۵، ۱۵۵). علاوه بر این، بررسی‌های فضای مجازی به همراه استفاده از دوربین‌های هوشمند شهری و بین‌شهری نیز از دیگر اقدامات فنی اطلاعاتی است.

برخی اقدامات نیز در محدوده اقدامات مدیران اجرایی است و توسط واحدهای عمل‌کننده به منظور دستگیری مجرمان، تحقیقات، به‌دست آوردن آلات و ادوات جرم و ابزار مخفی شده در این حیطه انجام می‌شود و به‌نوعی حاصل تحلیل‌ها و اقدامات اطلاعاتی و پشتیبانی در زمان گرفتن نتیجه و خروجی به حالت اجرایی درمی‌آید. وظایفی که قانون به عهده ضابطان عام و خاص خود قرار داده مانند «معاینه محل، اثربرداری صحنه جرم، استماع اظهارات شهود، تحقیق از بزه‌دیدگان، چهره‌نگاری، گشت و بازجویی» در زمره عملیات اجرایی قرار دارد.

بخش عمده‌ای از جرم‌یابی معطوف به اقدامات علمی و آزمایشگاهی و استفاده از امکانات و نیروی انسانی اداره تشخیص هویت به‌منظور کشف علمی جرائم است. آزمایشگاه‌ها در مراکز جرم‌یابی روابط نزدیکی با ضابطان دادگستری و نهادهای مسئول اجرای قوانین کیفری دارند. ادله مادی جرم معمولاً توسط مأموران پلیس ضبط

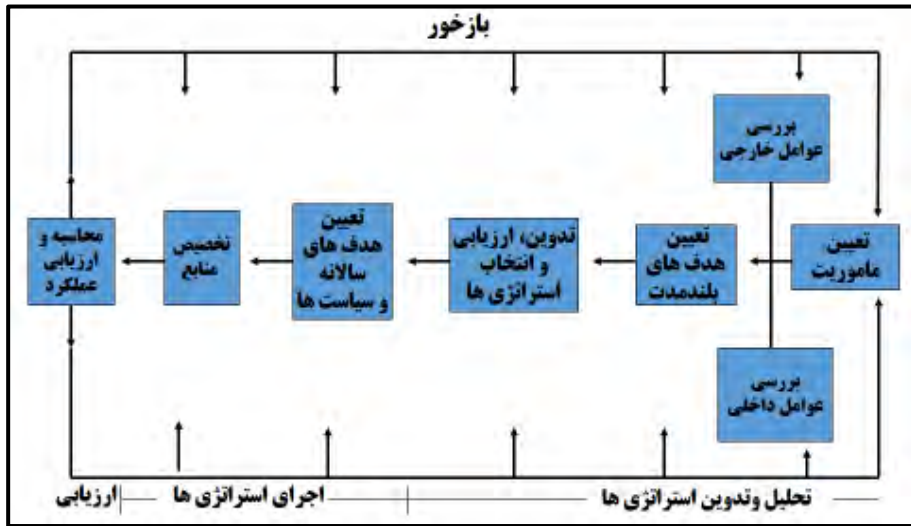
و جمع‌آوری می‌شود و عمده مشکلات عدم حصول نتیجه از این ناحیه و نظارت ضعیف بر فرایند جمع‌آوری ادله فیزیکی و زنجیره انتقال به آزمایشگاه‌های تحقیقات جنایی است.

از دیگر اقدامات مهم جرم‌یابی، تحلیل جرائم و پدیده‌های مرتبط با آن در سطوح مختلف است که چندین دهه است به یکی از بخش‌های با اهمیت جرم‌یابی در پلیس کشورهای پیشرفته تبدیل شده است. در فرایند تحلیل جرم، اطلاعات خاص از پدیده‌های مجرمانه و عوامل زمینه‌ساز و مرتبط با آن‌ها به دست می‌آید که شامل آمار فضایی (داده‌های مکانی-زمانی)، آمار وقوعات، مجرمان، قربانیان و یا حتی نیرو و امکانات مقابله‌کننده با جرم است. معمولاً داده‌ها به صورت عمومی در اختیار سطوح مختلف پلیس است و می‌توان داده‌های خام را از پرونده‌های تشکیلی از سامانه جامع پلیس، پایگاه داده‌ها و بانک‌های اطلاعاتی رایانه‌ای به دست آورد؛ اما داده‌های حاصل از فعالیت‌های اطلاعات جنایی از اقدامات فنی و مخبراتی، منابع و مخبرین، روند غالب کشف پرونده‌ها و اطلاعات افسران اطلاعاتی و اجرایی حاصل می‌شود و باید از این تحلیل و بررسی این منابع که عمدتاً بر عهده تحلیل‌گران نیروی پلیس و واحدهای اطلاعات جنایی است در تبدیل به اطلاعات مفید استفاده کرد.

مدیریت واحدهای جرم‌یابی را باید یکی از حوزه‌های بسیار مهم و درعین حال، مغفول علوم جرم‌یابی دانست. نبود مدیریت اثربخش و راهبردی موجب «پایین آمدن کیفیت، به تأخیر افتادن فرایند بررسی‌های کارشناسی، به بن‌بست رسیدن پرونده‌های کیفری و نیز سرخوردگی کارکنان و از بین رفتن انگیزه کاری آنان» خواهد شد. مدیریت اثربخش و کارآمد واحد جرم‌یابی نیازمند برخورداری از دانش و درکی عمیق نسبت به فرایند جرم‌یابی به منظور کشف جرائم، شناسایی و دستگیری مجرمان است. موفقیت در مأموریت جرم‌یابی منوط به در اختیار داشتن کارشناسان متخصص و کیفی است. تأمین تعداد کارشناسان مورد نیاز تضمین‌کننده انجام به موقع اقدامات جرم‌یابی، سطح تجربه و تخصص آنان تعیین‌کننده میزان اعتبار گزارش‌های جرم‌یابی، و ویژگی‌های کارکنان نیز بیانگر چگونگی انجام وظایف و روبرو شدن با فشارهای ناشی از

محیط کار است (فرجی‌ها، ۱۳۹۰، ۱۱). به صورت گسترده‌تر، جرم‌یابی با استفاده از امکانات و نیروی انسانی و تعامل با سایر سازمان‌های برون و درون‌سازمانی صورت می‌پذیرد. اینکه تصور کنیم فرایند جرم‌یابی صرفاً با کاربرد علوم مختلف قابلیت اجرا دارد، صحیح نیست و بایستی شرایط و زمینه‌های استفاده از تخصص و علوم با مدیریت صحیح و نیازسنجی ملزومات آینده به همراه شناخت از محیط داخلی و خارجی، فراهم شود؛ بنابراین، در فرایند جرم‌یابی، نقش مدیریت راهبردی منابع به همراه وظایف اطلاع‌رسانی و تعاملی مدیریت با سایر سازمان‌ها اعم از درونی و برونی و سازمان‌های مردم‌نهاد بسیار اهمیت پیدا می‌کند.

مدیریت راهبردی عبارت است از: هنر و علم تدوین، اجرا و ارزیابی تصمیمات. وظیفه‌ای چندگانه است که سازمان را قادر می‌سازد به هدف‌های بلندمدت خود دست یابد (فرد و فارست^۱، ۲۰۱۶). مدیریت راهبردی از چهار عنصر مهم «تحلیل راهبردی، انتخاب راهبرد، اجرای راهبرد و ارزیابی» تشکیل شده است که در مدل جامع مدیریت راهبردی (شکل ۱) نشان داده شده است. همان‌طور که در مدل مشاهده می‌شود، در این فرایند تحلیل راهبردی، تدوین و انتخاب راهبرد، دو مؤلفه مهم و نخستین فرایند مدیریت راهبردی هستند، که نیازمند شناسایی و تحلیل قوت‌ها و ضعف‌های درونی و فرصت‌های و تهدیدهای محیط خارجی است. این تحلیل و انتخاب به صورت فردی که معمولاً مدیر راهبردی است و یا گروهی انجام می‌شود. تنظیم راهبرد فرایندی برای توسعه طرح‌های بلندمدت به منظور واکنش اثربخش به تهدیدها و فرصت‌های محیطی در پرتو قوت‌ها و ضعف‌های سازمان است. تکنیک‌های بسیاری را می‌توان برای تحلیل موارد استراتژیک به کار برد، که از میان آن‌ها، ماتریس سوات از شهرت بسیاری برخوردار است (خورشید و رنجبر، ۱۳۸۹، ۲۱).

شکل ۱- الگوی جامع مدیریت راهبردی، منبع: (فرد و فارست، ۲۰۱۶)

در تجزیه و تحلیل سوات، فرصت‌ها و تهدیدات کلیدی خارجی به‌طور نظام‌مند با ضعف‌ها و قوت‌های داخلی توسط روش ساختاریافته‌ای مقایسه می‌شوند. هدف، تشخیص یکی از چهار الگوی مشخص ترکیب میان موقعیت‌های داخلی و خارجی سازمان است. برای این منظور نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدات در چهار حالت کلی راهبردهای قوت-فرصت، ضعف-فرصت، قوت-تهدید و ضعف-تهدید پیوند داده می‌شوند و این تحلیل‌ها و در پی آن بازخوردگیری‌های انجام‌شده در نهایت به راهبردهایی ختم می‌شود. در اجرای راهبردهای قوت-فرصت (استراتژی‌های تهاجمی) سازمان می‌کوشد با استفاده از نقاط قوت خود از فرصت‌های محیط خارجی بهره‌برداری کند. در اجرای راهبردهای قوت-تهدید (استراتژی‌های رقابتی) سازمان می‌کوشد با استفاده از نقاط قوت خود، اثرات ناشی از تهدیدات موجود در محیط خارجی را کاهش دهد و یا آن‌ها را از بین ببرد. راهبردهای ضعف-فرصت (استراتژی‌های محافظه‌کارانه) به دو دلیل مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ اول اینکه سازمان برای از بین بردن نقاط ضعف داخل سازمان از فرصت‌های محیط بیرونی استفاده می‌کند و دوم اینکه، سازمان زمینه را برای بهره‌برداری از فرصت‌های محیط بیرونی فراهم کند.

هدف راهبردهای ضعف - تهدید (استراتژی‌های تدافعی) این است که سازمان، هم درصدد کم کردن نقاط ضعف داخلی برآید و هم، از تهدیدهای ناشی از محیط خارجی پرهیز کرده یا درصدد کم کردن آن باشد (خورشید و رنجبر، ۱۳۸۹، ۲۲).

روش

با توجه به ماهیت موضوع، پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و از نظر روش، کیفی است. جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز با استفاده از گروه‌های کانونی و شیوه طوفان مغزی انجام پذیرفت. طی چند مرحله کسب نظر در گروه‌های کانونی که مشارکت‌کنندگان آن، مدیران عالی و میانی از سراسر کشور و دارای سابقه کاری مرتبط با پلیس آگاهی بوده و به صورت هدفمند ۱۶ نفر از آن‌ها انتخاب شده‌اند، تعداد ۱۱ فرصت در برابر ۱۰ تهدید داخلی و خارجی و تعداد ۱۲ نقطه قوت در برابر ۱۱ نقطه ضعف پیش‌رو و موجود مرتبط با موضوع شناسایی شد. موارد تعیین شده از طریق مراجعه به تعدادی از خبرگان دارای مدرک دکتری مدیریت راهبردی و مشارکت‌کنندگان در تحقیق ارزیابی و امتیازدهی شد. سپس تعدیل‌های لازم بر اساس استخراج مشترکات و امتیازهای کسب شده توسط عوامل انجام شد و تعداد ۷ فرصت در برابر ۶ تهدید خارجی و تعداد ۸ نقطه قوت در برابر ۹ نقطه ضعف مرتبط با حوزه کاری پلیس آگاهی به دست آمد. عوامل نهایی شده به عنوان مهم‌ترین عوامل محدودکننده یا مساعد در تخصیص منابع، امکانات و سایر وظایف مدیریت راهبردی مرتبط با پلیس آگاهی، با استفاده از چهارچوب تحلیلی تدوین استراتژی در قالب ماتریس سوات تنظیم و با نظر خبرگان مورد اشاره که آشنا به محیط داخلی و خارجی فرماندهی انتظامی به خصوص پلیس آگاهی بودند، شانزده راهبرد از تلاقی موارد فهرست شده فرصت‌ها و تهدیدات با نقاط قوت و ضعف استخراج شد و پس از آن، موقعیت سازمان از لحاظ تهاجمی، رقابتی، تدافعی و یا محافظه کارانه بودن در نمودار مشخص و اولویت راهبردها تعیین شد.

یافته‌ها

در خصوص شانزده نفر مشارکت‌کننده در فرایند تحقیق باید گفت که ابتدا گروه کانونی با تعداد هشت نفر کارشناس ارشد کشف جرائم و مدیریت یک نفر با تحصیلات دکتری جرم‌یابی تشکیل شد و پس از آن گروه کانونی دیگری با پنج نفر دانشجوی دکتری جرم‌یابی با مدیریت استنادانی با تحصیلات دکتری جرم‌یابی و مدیریت راهبردی شکل گرفت و یافته‌های گروه کانونی اولیه را مورد بررسی قرار دادند. تعداد سه نفر از مشارکت‌کنندگان در گروه سنی ۳۰ تا ۳۵ سال، تعداد شش نفر در گروه سنی ۳۶ تا ۴۰ سال، تعداد چهار نفر در گروه سنی ۴۱ تا ۴۵ سال و سه نفر مربوط به گروه سنی بیشتر از ۴۵ سال هستند. مشارکت‌کنندگان، سابقه کاری در پلیس آگاهی داشته‌اند؛ لیکن از کل گروه مشارکت‌کننده در زمان انجام فرایند تحقیق، یک نفر در پلیس مبارزه با مواد مخدر، چهار نفر در پلیس امنیت اقتصادی، سه نفر در دانشگاه علوم انتظامی و هشت نفر در پلیس آگاهی مشغول به کار بوده‌اند. در ماتریس سوات، عوامل محیطی و داخلی نقاط ضعف و قوت شناسایی شد، سپس فرصت‌ها و تهدیدها، پیش‌بینی و بر اساس اهمیتشان توسط مشارکت‌کنندگان امتیازدهی و میزان تأثیر آنان مشخص شد. بر اساس تجزیه و تحلیل این اطلاعات، موقعیت کنونی پلیس آگاهی مشخص و اولویت راهبردها با توجه به موقعیت احصا شد.

بر اساس هر یک از عوامل ذکر شده، می‌توان راهبردهایی را اتخاذ کرد تا با اولویت‌بندی راهبردها موجبات رفع نقص و یا استفاده از فرصت و تقویت نقاط قوت فراهم کرد. در ادامه با فهرست کردن عوامل داخلی و خارجی شناسایی و امتیازدهی به این عوامل، جمع نمرات را طبق (جدول‌های ۱ و ۲) محاسبه و از این یافته‌ها در ماتریس موقعیت استفاده شد.

مراحل ماتریس ارزیابی عوامل خارجی:

۱- بین ۱۰ تا ۲۰ عامل خارجی که موجب فرصت یا تهدید سازمان می‌شود، فهرست شد.

- ۲- به هر عامل ضریب اهمیت داده شد. از صفر (بی‌اهمیت) تا ۱ (بسیار مهم). ضریب نشان‌دهنده اهمیت نسبی یک عامل (از نظر موفق بودن سازمان در آن خدمت) است.
- ۳- به هر یک از عواملی که موجب موفقیت سازمان است رتبه ۱ تا ۴ داده شد. عدد ۴ به معنی واکنش عالی فعلی سازمان نسبت به این عامل، عدد ۳ واکنش از حد متوسط بالاتر، عدد ۲ واکنش در حد متوسط پایین‌تر و عدد ۱ به این معنی است که واکنش ضعیف است.
- ۴- ضریب هر عامل را در رتبه مربوطه ضرب کرده و طبق (جدول ۱) نمره نهایی به دست آمد.
- ۵- مجموع نمره‌های هر متغیر محاسبه و مجموع نمره‌های سازمان مشخص شد. این اقدامات در رابطه با ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و میزان تأثیر بر سازمان یا واکنش سازمانی نسبت به این عوامل انجام پذیرفت و نمره نهایی و عوامل شناسایی شده در (جدول ۲) نشان داده شده است.

جدول ۱. ماتریس ارزیابی عوامل خارجی

نمره	رتبه	ضریب	عوامل خارجی
			فرصت‌ها (O)
۰/۳	۳	۰/۱	وجود بانک‌های اطلاعاتی برون‌سازمانی و فضای مجازی برای شناسایی مجرمان
۰/۲	۲	۰/۱	وجود سازمان‌های مردم‌نهاد آماده همکاری با پلیس آگاهی
۰/۱	۲	۰/۰۵	وجود جوانان تحصیل کرده جویای کار
۰/۳	۳	۰/۱	جذابیت شغل آگاهی در بین سایر مشاغل پلیسی
۰/۱۵	۳	۰/۰۵	وجود مراکز علمی و دانشگاهی با تجهیزات مدرن و بروز
۰/۱۵	۳	۰/۰۵	وجود ظرفیت کارآگاهان باتجربه بازنشسته با انباشته دانش ضمنی
۰/۱	۳	۰/۱	دوربین‌های ترافیکی هوشمند جاده‌ای و شهری

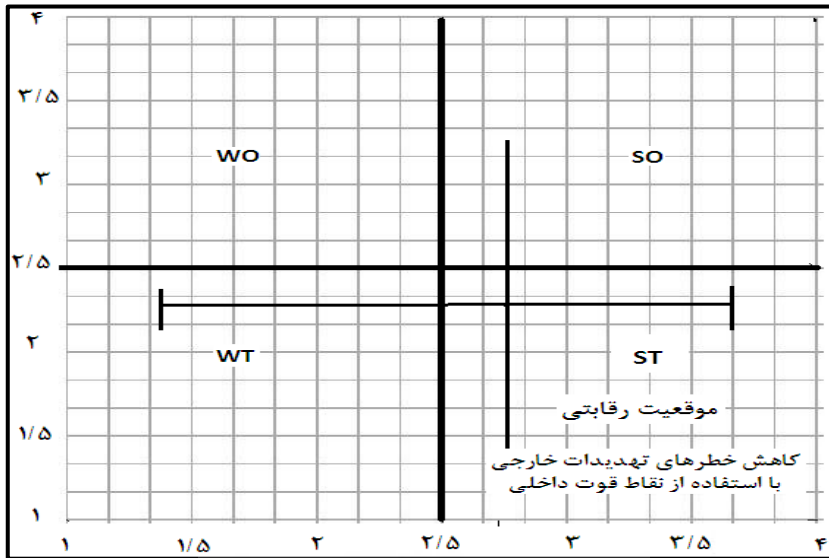
تهدیدات (T)	ضریب	رتبه	نمره
افزایش جرائم خرد و زورگیری خیابانی به سبب رکود اقتصادی	۰/۱	۲	۰/۲
در معرض خطر قرار داشتن کارکنان به سبب ارتباط با مجرمان	۰/۰۵	۲	۰/۱
جابجایی جرائم به سمت فضای مجازی	۰/۰۵	۳	۰/۱۵
سیاست جنایی غالب حبس‌زدا و جزازدا و برگشت مجرمان به چرخه جرم	۰/۱	۲	۰/۲
سازمان یافته شدن جرائم	۰/۱	۲	۰/۳
استفاده عموم مردم و مجرمان از ماسک بهداشتی	۰/۰۵	۱	۰/۱
جمع	۱		۲/۳۵

جدول ۲. ماتریس ارزیابی عوامل داخلی

عوامل داخلی	ضریب	رتبه	نمره
نقاط قوت (S):			
دید مثبت مردم و دستگاه قضا به برند پلیس آگاهی	۰/۱	۳	۰/۳
نیروی انسانی تحصیل کرده و خیره	۰/۰۵	۲	۰/۱
کارآمدی اداره اطلاعات جنایی	۰/۱	۳	۰/۳
کارآمدی اداره عملیات ویژه	۰/۰۵	۲	۰/۱
تعامل مؤثر با دستگاه‌های قضایی و سایر ادارت	۰/۰۵	۳	۰/۳
رویکرد اطلاعات محور و استفاده از ابزارهای جدید فناوریانه و سامانه‌های یکپارچه اطلاعاتی	۰/۱	۲	۰/۲
ساختار ارگانیک و پویای پلیس آگاهی	۰/۰۵	۳	۰/۱۵
سامانه انگشت‌نگاری تک انگشتی و تشخیص چهره	۰/۱	۲	۰/۲
نقاط ضعف (W):			
مشکل در اقدامات پیشگیرانه کیفی، اجتماعی و وضعی	۰/۰۵	۳	۰/۱۵
ضعف کشف از طریق اقدامات تشخیص هویت	۰/۰۵	۳	۰/۱۵

۰/۰۲۵	۳	۰/۰۷۵	تورم در درجات افسری و افسر ارشدی
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	کمبود نیروی انسانی درجه‌دار
۰/۱	۲	۰/۰۵	کمبود تجهیزات و بروز نبودن تجهیزات آزمایشگاهی
۰/۰۲۵	۳	۰/۰۷۵	تخصیص ناکافی منابع انسانی به پلیس آگاهی
۰/۱۵	۳	۰/۰۵	کمیت‌گرایی به جای توجه به کیفیت
۰/۱۵	۳	۰/۰۵	مشکلات معیشتی کارکنان به خصوص در شهرهای بزرگ
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	استرس و فرسودگی بالای شغلی
۲/۶۵		۱	جمع ضریب و نمره نقاط قوت و ضعف

با شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید و پس از اینکه ماتریس‌های ارزیابی عوامل داخلی و ارزیابی عوامل خارجی، تشکیل و تحلیل شد، ماتریس تحلیل موقعیتی، یا همان ماتریس تحلیل عوامل خارجی و داخلی ترسیم می‌شود. در ماتریس ارزیابی عوامل داخلی، نمره نهایی عدد (۲/۶۵) بوده که بر روی محور مختصات، در محور (X) ها جایگاه قرارگیری آن، مشخص می‌شود. همچنین نمره نهایی در ماتریس ارزیابی عوامل خارجی، برابر عدد (۲/۳۵) بوده که بر روی محور (Y) ها، جایگاه قرارگیری آن هم، تعیین می‌شود. عمود بر نقاط مشخص شده، خطی در محور مختصات، ترسیم می‌شود که محل تقاطع خط، در یکی از چهار راهبرد تهاجمی، محافظه کارانه، رقابتی، تدافعی قرار می‌گیرد و به این طریق نوع موقعیت راهبردی پلیس آگاهی در حوزه مأموریت‌ها و منابع انسانی، مشخص می‌شود که طبق (شکل ۲) این موقعیت در ناحیه رقابتی خفیف (نزدیک به مرکز نمودار) است.

شکل ۲. ماتریس ارزیابی موقعیت سازمانی

در این مرحله، بایستی با تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از نتایج بررسی نقاط ضعف و قوت و تهدیدها و فرصت‌ها که به عنوان عوامل داخلی و خارجی است و تلاقی این عوامل، راهکارهای مناسبی را اتخاذ کرد. در (جدول ۳) ماتریس سوات با توجه به عوامل شناسایی شده ترسیم شده است. راهبردهای بیان شده در جدول سوات بر اساس مطالب بیان شده در بررسی عوامل داخلی و خارجی مذکور و میزان ضریب و رتبه به دست آمده هر عامل اتخاذ شد و لزومی نیست که فقط یک راهبرد شناسایی و به عنوان راه حل پیشنهاد شود؛ بلکه بر اساس هر یک از عوامل ذکر شده می‌توان راهبردهای خاصی را اتخاذ کرد تا موجب رفع نقص و یا استفاده از فرصت و تقویت نقاط قوت شود. این امر بستگی به شرایط محلی داشته و امکانات و توانایی‌های مدیر نقش بسزایی در این رابطه دارد. با توجه ماتریس موقعیت سازمانی راهبردهای رقابتی (قوت - تهدید) از اهمیت بیشتری نسبت به سایر راهبردها دارند.

جدول ۳. ماتریس سوات حاصل از یافته‌های تحقیق

محیط داخلی		نقاط قوت	نقاط ضعف
راهبردهای محافظه کارانه (ضعف - فرصت):	راهبردهای تهاجمی (قوت- فرصت):		
W2O4: استفاده از تجهیزات و تحقیقات مراکز دانشگاهی برای کشف علمی جرائم.	S3O1: در فرایند اطلاعات جنایی از بانک‌های اطلاعاتی برون‌سازمانی بیشتر استفاده و اطلاعات یکپارچه شوند.		
W2O3: جذب نیروهای تحصیل کرده و کیفی برای کاهش اثرات کمبود نیرو.	S1O3: از مقبولیت برند پلیس آگاهی استفاده و نیروهای تحصیل کرده نخبه واجد شرایط، شناسایی و جذب شوند.		
W9O1: افزایش انگیزه با تشویق پرسنل و افزایش برنامه‌های تفریحی با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد.	S4O2: اقدامات ویژه پلیس آگاهی با همکاری سازمان‌های مردم‌نهاد پیگیری شود.		
W3O3: بازنشستگی پیش از موعد افسران ارشد واجد شرایط و جذب نیروی جدید.			
W1O6: افزایش اقدامات پیشگیرانه وضعی با افزایش پوشش و دوربین‌های کنترل‌های هوشمندسازی بیشتر دوربین‌ها.			

فصلنامه

محیط خارجی

<p>راهبردهای تدافعی (ضعف - تهدید):</p> <p>W1T5 : افزایش اقدامات مقابله با جرائم باندى با تخصیص کارکنان مجرب و امکانات متناسب.</p> <p>W4T5 : توجه بیشتر به کیفیت کشف برای مقابله با جرائم سازمان‌یافته.</p> <p>W7T2 : کمک به معیشت کارکنان برای جلوگیری از آسیب‌های احتمالی.</p> <p>W5T3 : تجهیز بیشتر کارکنان به ابزار و فناوری‌های جدید و تقویت آموزش جرم‌یابی فضای مجازی.</p>	<p>راهبردهای رقابتی (قوت - تهدید):</p> <p>S5T4 : اصلاح قوانین با تعامل با نظام قضا و گزارش مشکلات.</p> <p>S2T7 : تشکیل اداره تخصصی با استفاده از کارکنان متخصص و باتجربه در پلیس آگاهی برای رسیدگی به جرائم فضای مجازی.</p> <p>S3T6 : استفاده از تحلیل‌های اطلاعاتی برای مقابله با جرائم سازمان‌یافته و باندى.</p> <p>S8T8 : تکمیل بانک‌های اثر انگشت و چهره به منظور تشخیص هویت افراد.</p>	<p>تهدیدها</p>
---	---	----------------

بحث و نتیجه‌گیری

راهبردهای قوت - فرصت (SO): از ابتدای دهه هشتاد با راهبرد برون‌سپاری آموزش، با الگوبرداری از پلیس کشورهای پیشرفته نسبت به جذب نیروهای تحصیل کرده سایر دانشگاه‌ها خصوصاً علوم پایه و فنی با عنوان «فراگیر» اقدام شد که این امر در بالا بردن توان علمی و مدرن‌تر شدن نیروها نقش بسزایی داشت. با توجه به افزایش نسبتاً زیاد تعداد جوانان تحصیل کرده جویای کار، هرچند که این عامل تهدیدی برای وضعیت اجتماعی سیاسی و امنیتی است، لیکن فرصتی برای پلیس بود تا با دستی بازتر بتواند دست به انتخاب زده و نیروهای علمی زبده‌تر و با کارایی بیشتری را جذب کند. در این زمینه، نیاز به مدیریت دانش و انتقال تجربیات به طرق مختلف است تا این مجموعه پویایی خود را از دست نداده و از سطح علم و فناوری روز عقب نماند. یکی

از مؤلفه‌های اصلی در راهبردها، مدیریت دانش است که از طریق مراکز و دفاتر تحقیقات کاربردی و دانشگاه علوم انتظامی به‌عنوان مراجع تولید علم و تربیت پژوهشگر، و انتقال تجربیات از سوی کارآگاهان به شیوه استاد - شاگردی و ارسال تجارب خدمتی از طریق شبکه سراسری ناجا انجام‌پذیر است.

درباره بُعد شبکه‌های اجتماعی مجازی نیز، تهدید و فرصت مشاهده می‌شود؛ ولی نیاز است که کارکنان آموزش دیده، بهره‌گیری بیشتری در استفاده از فضای مجازی داشته باشند تا استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای کارکنان فراگیر شود و بتوانند از فرصت‌های به‌وجودآمده در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی متنوع، در فعالیت‌های پلیسی مانند پی‌جویی جرائم در فضای مجازی و اطلاع‌رسانی‌های پیشگیری از جرائم استفاده کرد. استفاده مؤثر از رسانه‌ها و فضای مجازی و نشان دادن مأموریت‌های موفق پلیس آگاهی در این بسترها، در جذب نیروهای نخبه، راغب و بانگیزه اثرگذار است و مقبولیتی که از این طریق حاصل می‌شود بر تعامل مقامات قضایی با انتظامی نیز تأثیر مثبت خواهد داشت.

راهبردهای قوت - تهدید (ST): همان‌گونه که از نتایج تحقیق مشخص شد، موقعیت فعلی سازمان در ناحیه رقابتی خفیف بوده و راهبردهای احصا شده از نوع قوت - تهدید کمی، اهمیت بیشتری نسبت به سایر راهبردها دارد.

این راهبردها طبق ماتریس تقاطع شامل: *انسانی و مطالعات فرسشی*
S5T4: اصلاح قوانین از طریق تعامل با دستگاه مقنن و قضا و گزارش مشکلات؛
S2T7: تشکیل ادارات تخصصی با استفاده از کارکنان متخصص و باتجربه در پلیس آگاهی برای رسیدگی به جرائم فضای مجازی؛

S3T6: استفاده از تحلیل‌های اطلاعاتی برای مقابله با جرائم سازمان‌یافته و بانندی؛

S8T8: تکمیل بانک‌های اثر انگشت و چهره، به‌منظور تشخیص هویت افراد.

در توضیح راهبردهای فوق باید گفت، تهدیدات حاصل از مشکلات اقتصادی مشکلی نیست که با اقدامات خاص پلیسی قابل حل باشد و فقط می‌توان آنها را کنترل کرد؛ با این حال، در بسیاری موارد می‌توان با شناسایی کاستی‌های برخورد با جرائم خصوصاً

سازمان یافته و بررسی زنجیره تأمین جرم و انتقال آن از طریق معاونت حقوقی ناجا به نهادهای قانون‌گذار و اجراکننده قانون نسبت به رفع این مشکلات اقدام کرد. نظر به اینکه بسیاری از جرائم در بستر فضای مجازی انجام و یا فضای مجازی تسهیل‌کننده آن است و همچنین در فرایند کشف جرائم سنتی نیز استفاده از این فضا زمینه تسهیل در فرایند جرم‌یابی را فراهم می‌کند نیاز است به نحو گسترده‌تری با استفاده از نیروهای متخصص و باتجربه با تشکیل دایره‌های پی‌جویی تخصصی از این امکان استفاده کرد. تحلیل اطلاعاتی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین منابع تصمیم‌گیری در دهه‌های اخیر مطرح بوده که متأسفانه آن‌چنان که نیاز است الگوی مشخصی در رابطه با تحلیل جرائم وجود ندارد. از طرفی، بانک‌های بیومتریک نقش بسیار مهمی در کشف علمی جرائم دارا بوده که با تکمیل این بانک‌ها با همکاری سایر سازمان‌ها، کشفیات حاصل از این طریق به مراتب افزایش خواهد یافت.

راهبردهای ضعف - فرصت (WO): امروزه بسیاری از تجهیزات آزمایشگاهی مورد استفاده ناجا، در مراکز علمی، دانشگاهی و بیمارستانی و قضایی وجود دارد و هزینه‌های زیادی به دلیل استفاده از همین تجهیزاتی که جنبه عمومی دارد، به سازمان وارد می‌شود. در بسیاری از زمینه‌ها، در مراجع قضایی از افراد کاردان و معتمد به‌عنوان کارشناس استفاده می‌شود و نیازی نیست برای آزمایش‌ها و اقداماتی که در سال شاید به تعداد انگشتان دست نرسد، هزینه زیادی شود و می‌توان با شناسایی این‌گونه مشکلات، از شرکت‌ها و ارگان‌های معتمد به صورت منطقه‌ای استفاده کرد.

به علت مشکل عدم تطبیق نیاز سازمانی با تخصیص منابع انسانی، توزیع جغرافیایی نیروی انسانی با تقسیمات کشوری هم‌خوانی ندارد و نیاز است منابع انسانی و امکانات با توجه به نرخ جرائم تخصیص یابد.

کارکنان باتجربه و کیفی، می‌توانند تأثیر کمبود نیروی انسانی را کاهش دهند و لازم است اهتمام بیشتری در برگزاری دوره‌های ضمن خدمت، استفاده از ظرفیت کارآگاهان بازنشسته، استفاده و تعامل با سایر مراکز آموزشی و امنیتی به عمل آورد تا ضمن اشتراک اطلاعات، ادبیات نظری کاربردی نیز تولید شود.

راهبردهای ضعف - تهدید (WT): بحث معیشت کارکنان برای جلوگیری از آسیب، از اولویت های حال حاضر است. در این راستا پرداخت مستمر، موثر و دقیق حق کشف به کارکنان می تواند مانند گذشته در رفع مشکلات معیشتی کارکنان و افزایش انگیزه و روحیه آنان موثر باشد. استرس های شغلی به واسطه نوع مأموریت ها و فشار کاری از جمله چالش های متوجه فرماندهان و کارکنان است که باید ترتیبی اتخاذ شود که این استرس با افزایش برنامه های رفاهی و چرخش مناسب نیروها کاهش یابد.

سپاسگزاری

این تحقیق با همکاری اعضای هیئت علمی گروه های کشف جرائم و مدیریت راهبردی دانشگاه علوم انتظامی امین و مدیران و کارکنان پلیس آگاهی ناجا انجام شده است که بر خود لازم می دانیم از آنان تشکر و قدردانی کنیم.

منابع

- اردیلی، محمدعلی. (۱۳۸۵). حقوق جزای عمومی. تهران: میزان.
- اسماعیلی، مهدی؛ حسین پور، جعفر؛ بختیاری، تقی؛ مجیدی، عبدالله. (۱۳۹۹). نظام جرم یابی پلیس با رویکرد اطلاعات محور. پژوهش های مدیریت انتظامی، ۱۵(۳). ۴۲-۲۱.
- http://pmsq.jrl.police.ir/article_94016.html
- اکبری، محسن. (۱۳۹۵). بررسی جایگاه اطلاعات جنایی در ساختار پلیس آگاهی ناجا [پایان نامه کارشناسی ارشد کشف جرائم، دانشگاه علوم انتظامی امین].
- بشارت نیا، مهدی. (۱۳۸۹). چگونگی تهیه و تدوین استانداردهای تعاریف و مفاهیم اقلام آماری در نیروی انتظامی، دو ماهنامه توسعه انسانی پلیس، ۲۸(۱). ۱۴۰-۱۱۹.
- http://journals.police.ir/article_9355.html
- بندریان، رضا. (۱۳۹۵). ارائه الگوی تبیین ساختار تحلیلی مدیریت راهبردی در نیروی انتظامی براساس رویکرد توانمندی های پویا. پژوهش های مدیریت انتظامی، ۱۱(۱). ۱۳۰-۱۱۰.
- http://www.pmsq.jrl.police.ir/article_18314.html
- بیابانی، غلامحسین. (۱۳۹۲). مدیریت دانش در پلیس آگاهی. نشریه مطالعات مدیریت بر آموزش انتظامی، ۲۱(۱). ۱۴-۱.
- http://journals.police.ir/article_12966.html

بیابانی، غلامحسین؛ روح‌زاده، روح‌الله. (۱۳۹۷). رویکرد پلیس آگاهی در فرایند مقابله با جرائم آینده. نشریه علمی- ترویجی کارآگاه، ۱۲(۴۲): ۵۲-۳۸.

http://det.jrl.police.ir/article_18791.html

حمیدزاده‌اربابی، نجف. (۱۳۹۹). مدیریت صحنه جرم. تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین. خورشید، صدیقه؛ رنجبر، رضا. (۱۳۸۹). تحلیل استراتژیک، تدوین و انتخاب استراتژی مبتنی بر ماتریس SWOT و تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه فازی. فصلنامه مدیریت راهبردی در سیستم‌های صنعتی، ۵(۱۲)، ۴۰-۱۹.

http://imj.iausdj.ac.ir/article_537567.html

ستوده گندمشین، مجتبی؛ عالی‌زاده، موسی. (۱۳۹۳). مقدمه‌ای بر اطلاعات جنایی. دفتر تحقیقات کاربردی پلیس آگاهی.

طالبیان، حسین؛ کریمی، مجید. (۱۳۹۹). بررسی الگوهای جرم‌یابی. فصلنامه علمی کارآگاه، ۱۴(۵۲): ۸۱-۶۷.

http://det.jrl.police.ir/article_95426.html

عباسپور، عباس. (۱۳۹۲). مدیریت منابع انسانی پیشرفته: رویکردها، فرایندها و کارکردها. تهران: سمت.

فرجی‌ها، محمد. (۱۳۹۰). مدیریت امور جرم‌یابی. فصلنامه علمی کارآگاه، ۵(۱۵): ۲۲-۶.

http://det.jrl.police.ir/article_10520.html

نجاتی، مهدی. (۱۳۹۱). پلیس علمی (کشف علمی جرائم). تهران: سمت.

نجفی توانا، علی. (۱۳۸۹). جرم‌شناسی. تهران: آموزش و سنجش.

David, Fred R. & David, Forest R. (2016). Strategic Management CONCEPTS AND CASE, A Competitive Advantage Approach. Sixteenth EDITION. Pearson Education Inc.

Grana, G., & Windell, J. (2021). Crime and Intelligence Analysis; an Integrated Real Time Approach. Taylor & Francis.

Petherick, W. (2015). Applied Crime Analysis. Bond University.

White, P. (2010). Crime Scene to Court: The Essentials of Forensic Science. Third Edition. Royal Society of Chemistry.

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی